СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 72. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 27. березня, 1929. VOL. XXXVII. No. 72. Jersey City, N. J., Wednesday, March 27, 1929. THREE CENTS.

КОЛИ ВАМ ДОРОГЕ СВОЄ РІДНЕ, СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО Н. СОЮЗА

І ДІТЕЙ СВОЇХ ВПИСУЙТЕ. ТАК НАКАЗУЄ ВАМ ЗРОБИТИ ВАШ БАТЬКІВСЬКИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС.

ПОВСТАНЦІ ВІДСТУПАЮТЬ

МІСТО МАЦАТЛЯН В РУКАХ ПРАВИТЕЛЬСТВЕННОГО ВІЙСЬКА. ФЕДЕРАЛЬНИЙ ҐЕНЕРАЛ ПОПАВ У РУКИ ПОВСТАНЦІВ РАЗОМ З 300 ЖОВНІРАМИ.

МЕКСИКО СИТІ, 26. березня. — Сподівана битва о посідання значного портового міста Мацатляну на ділі не відбулася, бо повстанці по короткій офензиві відступили. Таку інформацію надіслав американський консуль, перебуваючий у Мацатляні.

Ґенерал Каес наступає на повстанців далі. Надіються, що прийде до битви в просмику Бачімба.

ПРИЯТЕЛІ СТАНУЛИ ПРОТИ СЕБЕ.

КАЖУТЬ, ЩО НЕ ЗАХОТЯТЬ БИТИСЯ.

НАКО, Сонора, Мексико, 26. березня. — Місто Нако находиться в руках правительственних військ, якими командує ґенерал Лука Ґонцалес. В горах стоять повстанці зі своїм командантом ґенералом Фавстом Томпете. Оба ґенерали, Ґонцалес і Томпете, це довголітні приятелі. Тому сумніваються, щоби повстанці атакували місто. А федеральні війська не будуть знову атакувати повстанців, бо більша часть федеральних жовнірів залишила свої жінки в території, занятій повстанцями.

ЗАТОПИЛИ ПАЧКАРСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

МЕЛОН ВИПРАВДУЄ ПОСТУПОК ПРИБЕРЕЖНОЇ СТОРОЖІ. АНҐЛІЯ БУДЕ ПРОТЕСТУВАТИ.

ВАШИНҐТОН, 26. березня. — Секретар Мелон оправдував сьогодні затоплення канадійського корабля „Ай ем алон". Корабель той не хотів спинитись і піддатися ревізії прибережної сторожі Злучених Держав і тому вона його затопила, вирятувавши мужву, кромі одного моряка, котрий затонув. Американський уряд подає, що це сталося в прибережній полосі, яка належить до американської контролі. Дотого Мелон подає, що „Ай ем алон" є відомим пачкарським кораблем, який вже від сімох літ займається пачкованнєм алькоголю до Злучених Держав.

Канадійський і анґлійський дипльоматичні заступники внесуть протест проти цього затоплення, опираючися на тім, що затоплення наступило поза тримилевою полосою, себто на повнім морю. Злучені Держави приписують собі право до чотиромилевої полоси, але Анґлія сього права не признала. А затоплення мало наступити поза тримилевою полосою, але не переступило чотиромилевої полоси.

КАТАСТРОФА ЧЕРЕЗ МРАКУ.

МАВНТ ҐРЕТНА, Пенсилвенія, 26. березня.—Вчора була така густа мрака, що не було видно на кілька кроків. Ота мрака була причиною, що літак, який летів з Коломбос до Ню Йорку, налетів на дерево і розбився. Летун і трох подорожних згинули на місці.

ЗАЦВИЛИ ЯПОНСЬКІ ДЕРЕВА.

ВАШИНҐТОН, 26. березня. — Відомі зі своєї краси японські вишні, що розложилися по парку Потомак, почали цвисти. Це небувале, щоби вони зацвили так скоро.

ГУВЕР ҐІМНАСТИКУЄТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН, 26. березня. — Президент Гувер має нагоду задержати приятельські відносини зі своїми старими приятелями. Ото кождого дня сходяться вони в год. 7 рано і ґімнастикуються разом з Гувером через пів години в городі. Ґімнастикою проводить лікар.

ЗАБИЛА З ЗАЗДРОСТИ.

ГАРТФОРД, Конетикат, 26. березня. — Миссис Герри Е. Едемс зізнала на поліції, що вона подала свому чоловікови завелику дозу хльороформу і тим його вдушила. Свій учинок оправдувала тим, що її чоловік, який був метеорольоґом, приймав у себе в офісі багато ріжних жінок і від ряду літ її зраджував. А раз прийшов з другою жінкою до хати і ще казав собі і приведеній жінці варити вечеру.

ЩЕ НЕ КОНЕЦЬ ПОВЕНЯМ.

РОЗПОЧАТО РАТУНКОВУ АКЦІЮ В ДВОХ СТЕЙТАХ.

НЕШВИЛ, Теннесі, 26. березня. — Весняна повінь у стейтах Кентоки і Теннесі забрала 36 жертв у людях. В одній тільки місцевости Герримен виносила шкода $3,000,000, Малі оселі вода позабирала з собою. Ріка Місісіпі більшає і треба надіятися на днях нового виливу.

УРВАВСЯ БІК СНІГОВОЇ ГОРИ.

ЗАГИНУЛО ЧОТИРОХ МАЙНЕРІВ, А ПРО ДРУГИХ НЕ ЗНАТИ, ЩО З НИМИ.

ҐАНІЗОН, Колорадо, 26. березня. — Буря була причиною того, що урвалася частина снігової гори і засипала хати майнерів, котрі жили під горою. Наразі віднайшли чотирох забитих.

НЕ ВИДНО ПІХОТИНЦІВ.

КОЛИ ЇДЕТЕ НІЧЮ АВТОМОБІЛЕМ.

НЮ ЙОРК, 26. березня. — Спроби виказали, що їдучий автомобілем не бачить нічю перед собою піхотинців, якщо дорога не освічена. Світла автомобілів на ніщо тут не здаються, бо піхотинця можна завважити доперва тоді, коли вже тяжко виминути евентуальну колізію. Видно піхотинців тільки тоді, коли вони в білім убранню.

ЗАБОРОНА ЗАКОРДОННИХ ҐАЗЕТ В ЕСПАНІЇ.

З огляду на сувору цензуру в Еспанії населення довідувалося про правдиве політичне положення в своїй державі лише з закордонної преси. Тепер диктатор Прімо де Рівера наказав, щоби жадної закордонної ґазети в Еспанію не впускати. Тому, що приходить богато відомостей з вирізків ґазет, які вложено в коверти звичайних листів, диктатор видав наказ щоби начальники почт слідкували за „підозрілими" листами й не пропускали ґазетних витинків.

ГУСКА ЗБИРАЄ ЗОЛОТО.

В південній Чехії, в околиці Воднян, жінка чеського жандарма зарізала гуску. Коли почала її патрошити, то знайшла в середині 18 листків золота, кожний завбільшки як кришталь цукру. Гуска, коли паслася на луці, де був пісок із домішкою золота, разом з ним назбирала його аж на 18 листків.

ЗАСУД РЕДАКТОРА ЗА ОБРАЗУ МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

Варшавський окружний суд видав засуд у пресовій справі проти редактора „Шаньца" Р. Васілевського за те, що в одній статті назвав марш. Пілсудського необчислимим політиком, якому вояки не вірили і не повірять. Васілевський дістав рік вязниці.

ВЕСІЛЛЯ НА ВИСОКОМУ БОЛЬШЕВИЦЬКОМУ ДВОРІ.

Сестра Сталіна вийшла заміж за чеського комуніста Шмерля, який через високу протекцію відразу став головою Комінтерну. Пишне весілля відбувалося в Кремлі, в салях, в яких по заведенії ще від Івана Грозьного традиції відбувалися всі царські весілля. Молода з своїм почотом убрана була у привезеній для того спеціяльно з Парижа туалеті й аж вилискувала своїми понавішуваними на себе діямантами. Ґазетам було дозволено подати коротку замітку про відбуте весілля.

НАЙГІРШЕ ВИЙТИ ЗАМУЖ В ЕВРОПІ.

Не у всіх державах істнує однакове відношення числа жінок до числа мущин. В одних краях є більше мущин, в других знову жінок. Найбільшу можливість вийти замуж мають Кореанки, бо на 1,000 жінок є там 1,420 мущин, цебто на тисячу жонатих мущин 420 є засуджені на „староквалерство". В Китаю на 1,000 жінок припадає 1,250 мущин, в инших азійських краях істнує також перевага числа мущин над числом жінок. Словом, важко найти собі жінку в Азії. Зовсім инакше мається справа в Европі. Тут більше жінок як мущин. Найгірше є в Анґлії: на 1,000 жінок припадає 935 мущин. Мабуть треба буде попросити Азіятів...

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА НА АВСТРО-УГОРСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

На австрійсько-угорській границі трапилася залізнича катастрофа, яка привела за собою 16 людських жертв. Коло місцевости Кякота наїхали на себе два експресові поїзди, при чому кілька возів вискочили з шин і розбилися. Подорожні побиті. Дотепер нараховано 16 трупів. Число ранених дуже велике. На місце катастрофи виїхали ратункові поїзди.

ДОБРИЙ ПРОРОК.

Як пише календар „завтра буде тепло", то можете сміло приготовити собі кожух. Навіть наша пророчка, зелена жабка, любить нас часом одурити. Такого самого зазнали й люде в Чіле. Та тепер висвободив їх один громадянин з Вальпарайзо, бо відкрив одного пророка повітря, якого вже давно знають Індіяни з полудневого Чіле. Є це шкаралупа рака, який живе лише в Чіле. При добрій погоді шкаралупа є біла, а коли має наступити зла погода, то на шкаралупі показуються червоні плями. Коли триває довший час дощ, то шкаралупа стає цілком червоною, а біліє щойно при гарній погоді. Цей обяв можна хіба пояснити тим, що шкаралупа має в собі мінеральний складник, який має прикмету прибирати при сухім воздусі синю, а при вогкім воздусі червону барву.

ЩО ДІЄТЬСЯ В БЕСАРАБІЇ.

Слухи про все більше ростучу підпольну аґітацію в Бесарабії не вгавають. Ця тайна робота не лишається без наслідків серед населення. Це малоб спонукати премієра вислати до Бесарабії державного секретаря міністерства внутрішних справ Мірто для переведення там документальної анкети. Рівнож довідується консервативна „Ордіня", що реґенція не задоволена анкетою, яка була переведена місяць тому в Бесарабії, і що вона рішила вислати своїх довірених людей, які в супроводі вищих старшин вивчать положення в Бесарабії.

ВОЛІЛА СМЕРТЬ НІЖ ПОВОРОТ ДО БОЛЬШЕВИЦЬКОГО РАЮ.

Большевицький посол у Чехословаччині Антонов-Овсеєнко дістав іменовання на посла в Ковні. Перед виїздом до нового місця побуту Овсеєнко домагався від жінки, щоби вертала до Москви. Пані Антонов-Овсеєнко спротивилася рішуче домаганню мужа, кажучи, що не хоче вертати до Москви, де її дочку чекає неминуча згуба й судьба повії. На другий день після виїзду посла знайшли його жінку з дітьми, затроєних вероналем. З трудом удалося лікарям врятувати її і дітей від смерти.

ЖИДИ НА УКРАЇНУ — УКРАЇНЦІ НА СИБІР.

В Харкові відбулася нарада в справі перспектив переселенчого руху з аграрно переповнених районів України. Представник всесоюзного та всеукраїнського переселенських комітетів повідомили, що цього року буде переселено 314,000 чоловік. В тому часі з України намічено переселити до російської републики 120,000 людей. Найсприятливіші умови для переселенців є на далекім сході в Сибірі. В протязі найближчих років з України намічено переселити 800,000 душ.

ТОРГОВЛЯ ЖИВИМ ТОВАРОМ.

Румунська поліція заарештувала шевця Івана Несварбу, який продав 22-літну Л. К. до розпустного дому на провінцію. Це саме хотів він зробити ще з одною, та це йому не повелося. Його передали державній прокураторії.

КОНТРАБАНДА ЕМІҐРАНТСЬКОЇ ПРЕСИ.

Читаємо в „Красній Ґазеті": Є таке місце, де еміґрантські російські часописи купують за радянські гроші. Це російсько-польський кордон, де контрабандисти торгують живо „білоґвардейською пресою, приймаючи без застережень за неї радянські гроші".

ЛИХВА З ЦУКРОМ.

За цукор беруть у Румунії сьогодня вже 38 леїв, а по селах 40 леїв, і більше. Це звичайна лихва гуртівників, які самочинно підвищили ціну на цукор, хоч самі в фабриках не платять більше, як передтим. Це визиск бідного населення, яке вже й так побите тяжкою зимою.

ТУТАНКҐАМОН ПРИГАДУЄ СЕБЕ.

Люде, що вірять в окультні явища, мають нову підтримку своєї віри. Жінка відкривника гробниці Тутанкґамона, леді Керневон померла в Лондоні від укусу комахи, зовсім так само як її муж. Люде пригадують собі все те, що казали та писали на тему позагробної помсти фараона. Як не як, а це вже четверта з черги особа, яка має відношення до відкритої гробниці египетського володаря. Всі ще тямлять, як лорд Керневон помер у менті, коли добивався до останнього сховища Тутанкґамона. Його наслідник і співробітник египтольоґ Картер мусів покинути свою працю в Єгипті по причині недуги. Коли в Анґлії шукали за вченими, щоби продовжували його працю, ніхто не зголошувався. Аж врешті згодився на це рентґенольоґ Ралей. Відфотоґрафував мумію і вертався до Анґлії; в дорозі помер на кораблі. Одного з його помічників, фотоґрафа, переїхало авто. Другий з остраху покинув працю і втік до Анґлії. Тепер прийшла черга на четверту жертву.

ДЕЛЕҐАЦІЯ АНҐЛІЙСЬКИХ КАПІТАЛІСТІВ ВИЇХАЛА ДО СССР.

РАДЯНСЬКИЙ УРЯД ГОТУЄ ВРОЧИСТЕ ПРИНЯТТЯ ПРЕДСТАВНИКАМ АНҐЛІЙСЬКОГО КАПІТАЛУ. БОЛЬШЕВИКИ БУДУТЬ У СЕБЕ ВІТАТИ Й ЧЕСТВУВАТИ ВИЗИСКУВАЧІВ АНҐЛІЙСЬКОГО РОБІТНИЦТВА.

ЛОНДОН (Анґлія), 26. березня. — Найбільш імпозантна повоєнна анґлійська торговельна місія виїхала до СССР, щоби там зясувати умови експльоатації торговельного ринку. Ця місія складається з 85 делеґатів, що репрезентують 150 анґлійських фірм з капіталом півтора міліярда долярів.

Анґлійське правительство не заанґажоване в цій місії, але большевицький уряд робить всі старання, щоби з найбільшими почестями стрінути цих представників анґлійського капіталу. Для них визначений спеціяльний потяг, що повезе їх від кордону до Москви. Там вони будуть гістьми російського уряду. Підчас їх відвідувань ріжних місцевостей в СССР большевики плянують устроювати на їх честь гучні бенкети, а в Москві відбудеться спеціяльне оперове представлення.

Делеґація пробуде в СССР три або чотири тижні, думаючи за той час зясувати можливість ульокування анґлійського капіталу в індустрію та торгівлю в СССР.

БІЙКА ФАШИСТІВ З СОЦІЯЛІСТАМИ.

ПІДЧАС ОСТАННЬОЇ СУТИЧКИ БІЛЯ ВІДНЯ ПОРАНЕНО 18 РОБІТНИКІВ.

ВІДЕНЬ (Австрія), 26. березня. — В невеликому місті Ґратвайн біля Відня прийшло до кривавої сутички між боєвими орґанізаціями фашистів та соціялістів. Підчас останньої бійки фашисти тяжко поранили 18 робітників, що належали до соціялістичної боєвої орґанізації. Підчас повторних сутичок збурено великий ресторант та поробленo инші шкоди.

Такі саме сутички між робітниками та фашистами відбулися в Бадені біля Відня. Бурмістр одного передмістя Бадена, Губер, тяжко побитий.

РІВЕРА УСТУПИТЬ.

ЕСПАНСЬКИЙ ДИКТАТОР ОГОЛОСИВ КОМУНІКАТ ПРО СВОЄ СКОРЕ УСТУПЛЕННЯ. КАЖЕ, ЩО ВЖЕ ЗА СТАРИЙ ДЛЯ ДИКТАТОРСЬКОГО СТАНОВИЩА.

МАДРИД (Еспанія), 26. березня. — Премієр Прімо де Рівера оголосив офіційний комунікат, у якому говорить, що він не вірить, що стан його здоровля дозволить йому ще пять років залишитися на становищу диктатора. Тому він говорить, що має намір уступити, але хоче підготовити зміну влади так, щоб це не викликало кризи в Еспанії.

В недавньому інтервю з кореспондентами ґазет Прімо де Рівера заявляв, що має намір уступити в 1931 році, але тепер видно, що він передумав і уступить скорше. Він не думає привертати державі парляментарний устрій, який сам знищив, ставши диктатором.

ВІДГУКИ ЗАГИБЕЛІ „ВЕСТРИСА".

АНҐЛІЙСЬКИЙ СУД БУДЕ НАНОВО ПЕРЕСЛУХУВАТИ СПРАВУ ЗАГИБЕЛІ ПАРОПЛАВА, ЯКА ПОТЯГНУЛА ЗА СОБОЮ СМЕРТЬ 100 ПАСАЖИРІВ.

ЛОНДОН (Анґлія), 26. березня. — Вже поробленi всі приготовання для переслухання справи загибелі біля американського берега анґлійського пароплава „Вестрис". Всі матеріяли з переслухання цієї справи в Ню Йорку тепер знаходяться в руках анґлійського суду. Крім того Анґлійці мають багато нових матеріялів щодо конструкції пароплава, його технічного стану, про розподіл вантажу і т. д.

Для розслідження справи „Вестриса" призначені найліпші анґлійські фаховці у справах морських катастроф.

ЛЕТЯТЬ З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ.

ДВА ЕСПАНСЬКІ ЛЕТУНИ ЛЕТЯТЬ З ЕСПАНІЇ ДО БРАЗИЛІЇ

МАДРИД (Еспанія), 26. березня. — Лет з Европи до Південної Америки стає все більше популярним серед летунів. Перший весняний лет через океан розпочали два еспанські військові летуни, які вже перелетіли з Еспанії до західного берега Африки й звідти повернули через океан у напрямі на Ріо де Жанейро.

Тепер летуни знаходяться на повнім океані. Вони мають перелетіти безупинно значно довший шлях ніж перелетів Линдберґ з Ню Йорку до Парижа.

ВЕСНА ПОЛІТИЧНОЇ АКТИВНОСТИ.

НА БАЛКАНАХ ЗНОВУ ПОЧАЛАСЯ ПОЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ ІТАЛІЇ ПРОТИ ФРАНЦІЇ.

ВІДЕНЬ (Австрія), 26. березня. — Діно Ґранді, італійський міністер справ закордонних, якого називають в Европі мандруючим продавцем фашизму, має приїхати в половині квітня до Будапешту. Разом з тим угорський премієр міністер Бетлєм проведе великодні свята в Римі. По чуткам ці поїздки обох міністрів є підготовкою для поїздки Мусолінія до Будапешту.

Це все ставиться у звязок з оживленням італійської політики на Балканах, що прагне під проводом Італії до створення там коаліції держав, направленої безпосередньо проти Югославії, а посередньо проти її протекторки Франції.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ТРЕБА ПОЧИНАТИ З НОВОГО?

Серед американських Українців маємо кілька політичних угруповань. Маємо комуністичну групу і то добре зорганізовану, маємо і соціялістичну. Та послідна фігурує тепер під фірмою „Оборони України" і прибрала напрям соціялістів революціонерів в Шаповалівськім виданню з орієнтацією на Лігу Сходу.

Маємо монархістичну організацію, що визнає Скоропадського гетьманом України і опирається тут на Січові недобитки у гетьманськім виданню і на еп. Богачевського і ту частину греко-кат. духовенства, яку ми звикли зачисляти до т. зв. рутенського табору.

Маємо вкінці організацію наскрізь націоналістичну, себто Обєднаннє Українських Організацій в Америці, яке гуртує біля себе боєвий націоналістичний елемент, що заявляється за одною народоправною Соборною Українською Державою, орієнтацією на свої власні сили і безпощадною боротьбою зі всіми окупантами українських земель.

Всі ті групи не стоять з собою в ніякому звязку. Коли ведуть яку працю в справі допомоги визволенню рідного краю, чи в справі культурного й економічного піднесення американсько-української іміграції, то ведуть її окремо.

Наше громадянство добре знає, яку силу уявляють собою всі ті групи і яку вони проявляють діяльність. Ми тільки зазначимо, що вся та програма, яку виложив Шановний д-р В. Сіменович на сторінках „Свободи", була вже нераз обговорювана на конґресах Обєднання чи на нарадах головного уряду й екзекутиви тої організації. І коли Обєднаннє не виповнило ще дуже багато з тої програми, то тільки тому, що йому доводилося боротися з страшними перешкодами. Сам д-р Сіменович був свідком того, як в своїм часі розбивав Обєднаннє гетьманський табор з Шикаґа. Як цей табор в числі пятьох делеґатів прибув на Конґрес і намагався предложити Обєднанню ніж до горла і змусити його приняти гетьманську плятформу.

Кождому ще в свіжій памяти та боротьба, яку довелося повести Обєднанню з приводу його заклику святкувати десятиліття смерти Франка. А про наклепи, якими обкладувано Обєднаннє від ряду літ і яких і тепер не бракує, вже й не згадуємо.

Підносимо це все тільки тому, щоби висказати нашу думку, що Обєднаннє добре здає собі справу з наших недостач і має найкращий намір ті недостачі усунути. Воно має в своїх рядах і відповідні та кваліфіковані для цеї праці сили і ніщо инше, а тільки несприятливі відносини не дозволили виконати наміченої Обєднанням програми. Колиж одначе хто думає, що створеннєм нового тіла вдасться нам оживити наше життя, то в засаді ми й проти цього нічого не маємо.

Д-р Остап Грицай.

УКРАЇНСЬКЕ „НІКОЛИ"

Кілька заміток у справі Співацького Союза.

Признаюся, що читаючи свойого часу в нашім журналі відгуки читачів „Свободи" на мої дописи про німецьке Свято Пісні в Відні, я дуже тішився таким зацікавленням зі сторони української громади в Америці та зі щирою радістю привітав думку утворення нашогож Співацького Союза тутже. Тільки один голос із самого початку дискусії на цю тему вразив мене дуже прикро. Це той, що його передав у своїй дописі гром. П. Дурбак („Свобода" з 6. IX. м. р.) п. н. **„Ніколи"**, де, подаючи нам перебіг одної товариської розмови про можливість і нашого обєднання під прапором української пісні, наводить такі слова одного учасника розмови:

„Ніколи! Нічого з того не вийде! В Німців це можливе, але не в нас!"

Розбіраючи тоді ці слова, я потішав себе всетаки надією, що вони просто — неміродатні. Що це голос людини, яка зі своїм недовірям та зі своїм песимізмом переконається, що помилилась і з тим нещасним „ніколи" вихопилася передчасно й зовсім непотрібно. Але сьогодня, вже гаразд в пів-року після того, як почалося в Америці говорити про конечну потребу заснування Українського Співацького Союза, ми маємо нагоду переконатися всі, що той нівраз не віруючий Тома не помилився, пропугуючи своє український „ніколи". Бо хіба зроблено досі хочби крихіточку для здійснення такої прекрасної і безконечно важної думки? Ні! Хіба розвинулася дискусія так, щоб зясувала хоч найзагальніші обриси організації? Ні! Хіба забрали масово голос всі компетентні чинники, в першу чергу панове диріґенти, дяковчителі? Ні! А чому ні? А тому, бачите, через те саміське, через що нема в нас до сьогодня своєї держави ні пошани в світі, через що ми завжди в чужинецькій неволі, і через що всякому, навіть такому драндюхові, як мерзавий Лях, легко нас звалити під чоботи тай бити, скільки влізеться:

Через наш цаповий упір, ніколи в ніякій справі не йти раом, обєднаними лавами, до одної цілі.

Ніколи! Це сакраментальний заповіт нашої національної глупоти — ніколи разом!

Поки в Німців прийшло до того свята, яке нам усім так страшенно сподобалося, то вони працювали цілими десятками років наперед. Сотворили організаційну систему, тверду як залізо. Поширили її у своїх середовищах в цілому світі по лінії такого чудесного обєднання, що 200,000-ою армією співаків в ріжних сторонах світа змогли орудувати, мов однісеньким рядом вишколених жовнірів. А підчас самого Свята не було в Відні Німця, який не бажавби прислужитися чимсь в користь успіху цілости. Про це все я в моїх дописях писав основно, і воно всім нам, як сказано, страшенно вподобалося. Наша нуждена безвольність запалилася раптом як солома, на хвилю ми розгорілися не аби-яким ентузіязмом, гукнули по українськи клич про заснування свойого Співацького Союза, а там побалакали трошки, помудрували дрібку, трохи полаяли тай — досить з нас. Ні, ми не Німці, нема страху! Ми тяжка, інертна, безсильна череда рабів з українського поля. Нас татарські, царські, ляцькі й большевицькі чоботи вже так затуркали, так глибоко вдоптали в одурманюючу грязюку неволі, що ми ще тільки в силі гризтися, мов черви, а до великого, обєднаного подвигу обєднаного народу як культурної нації — нам:

Ніколи. Українське ніколи. Вічне ніколи.

„Ніколи" нам визволятися зпід большевицького й ляцького ярма, „ніколи" будувати власну державу, „ніколи" розвести нашу національну пропаґанду на арені культурного світа, і „ніколи" нам не взятися з усією енерґією за таке культурне діло, що його зробити є нашим самозрозумілим національним обовязком. А хто вони ті наші диріґенти, ті дяко-вчителі, що в такій преважній справі, як орґанізація Українського Співацького Союзу в Америці, станули тай мовчать мов води в рот набрали? Чи так поступають свідомі й грамотні люде? Чи нашим диріґентам і дякоучителям байдуже, чи нашу націю поважають у світі, чи плюють на неї як на дурного Івана між народами? Виходить, що дякоучительство в Америці дійсно „вже **заплісніло** в своїх вузеньких парохіяльних інтересах", як це писав І. Бондар в „Свободі" з 14 січня б. р.

От вам і властиве слово: **заплісніло.**

Плісніти в неактивности за печею в „хаті з краю" — цеж наша українська специяльність, це те, чим ми собі на честь і на славу відрізняємося від инших культурних народів. Культурні народи **визволюються** і влаштовують власні держави, а ми собі, коби здорові, пліснієо ще й у XX. віці після Христа — в рабській неволі: в большевицькій, ляцькій, чеській, румунській тай скрізь, куди нас запопав чобіт енерґійного, активного й міцного обєднанням переможця. Нарікати на лютих переможців тай на кривди, заподіювані нам ними, то ми вміємо; але тої **залізної орґанізації,** якою нас переможець поконує, ми, сплїснілі українські сліпці, не бачимо й не побачимо мабуть ніколи. Я ось певний, що на будучій світовій виставі в Шикаґо Москалі й Ляхи покажуться перед культурним світом з усякими можливими надбаннями. Москалі може влаштують і свій співацький хор і будуть при його допомозі чарувати світову публику такими **чисто московськими** піснями, як „Причинна", „Віють вітри, віють буйні", „Ой, не ходи, Грицю" тай иншими архитворами музики України. І буде світ в Шикаґо дивуватися красі **московської** пісні, а ми будемо чухати дурні лоби, будемо по кутах констатувати, що Москалі співають статечно українські пісні — бо так вони роблять скрізь у світі вже тепер — але на чорта і здасться тоді те наше лаяння по кутах. Бо тоді Анґлієць чи Німець чи Француз подивиться на нас як на дурних Іванів, і спитає нас з повним правом: **„А чомуж то ви самі не влаштували свойого виступу? Де ваш український хор, де орґанізація ваших співаків, де ваша власна пропаґанда рідної пісні?"** От тобі й на! І невжеж тоді не лишиться нам нічого иншого, тільки **оправдуватися і по українськи, хитренько, вибріхуватися?** Невже скажемо тоді чужинцям, що в нас, бачте, теє, гм, якби-то, ага, отже, що ми, Українці, така нація, що замісць робити доцільне діло — **пліснїє?** Що заплісніли в нас в першу чергу дяковчителі й диріґенти, що заплісніла в них змога розбіратися в тому, що є культурним завданням народу, і заплісніла в них і остання іскра якоїсь життевої активности? Чи так скажемо чужинцям? А наконець, як останній арґумент на наше оправдання, зацитуємо слова невірного Томи зі сходин на Лейбор Дей: „Ніколи!... В Німців це можливе, але не в нас"?

Ну, покищо стільки.

Я надіюся, що дяковчителі, озвуться таки на ці мої слова і скажуть нам, що задумують зробити в порушеній тут справі. Інакше публична опінія буде змушена уважати їх за тих, що не хочуть зробити для національної справи того, що можуть і що покликані робити.

ЖІНКА, А НАРОДНЯ СВІДОМІСТЬ.

Кождий свідомий нарід завдячує свою народну свідомість у першій мірі свідомій жінці. Вона то у великій мірі вщіпляє, збуджує, піддержує і поширює народну свідомість, без якої ніодин нарід не в силі жити своїм життям. Жінка, свідома жінка, піддержує свого мужа в народніх ділах, додає йому бодрости, відваги, і він, маючи таку товаришку життя, йде сміло, куди його кличе народній обовязок, стає сміло до боротьби, до праці на народній ниві. Жінка несвідома, байдужа до народніх справ, відтягає мужа від народньої роботи, підносячи вперед особисті справи, застрашує його, і. т. п.

А вжеж жінка-мати кілько то добра може принести вона свому народови, коли вона сама свідома. Мати-римлянка, здобувала світ при помочи своїх синів, відповідно нею вихованих. Мати, яка кормить свою дитину, її доглядає, з нею від першої хвилі життя все перебуває, вплине на цю дитину так, як це сама відчуватиме. Рабиня виховуватиме рабів, вчитиме їх гнутися, лизати кождому лаби, бо й годі чогось иншого від неї сподіватися. Мати свідома, мати — щира донька народу, зуміє збудити в душах діточих щиру любов до свого рідного; вона навчить їх і народніх пісень і віршів, навчить історії, літератури. І чогож не зробить свідома мати. Зайдеш у таку хату, де є мати національно свідома, то там не тільки почуєш рідну мову, але там все, вся хата пристроєна відповідно в народнім дусі; там побачиш і портрети наших значних людей, історичні образи з нашого народнього життя, там знайдеш і відповідні книжки. А все те освідомляє дітей, все будить у них любов до свого, рідного, що лишається глибоко в їх душах і проводитиме їх у цілім життю. Щасливий народ, котрий має такі жінки-матери; він устроїться проти всяких бур, не страшні йому ніякі вороги. Він приготований відповідно. Горе народови, коли його жінки-матери несвідомі, рабині! Там найменча буря, найслабший удар ворогів повалить його, і він мусить стати погноєм для других.

М. Ст.

В. Кедровський.

ПАМЯТИ ПОЛІТИЧНОГО ПРОТИВНИКА.

(Рефлексії з приводу розстрілу О. Шумського).

3)

(Докінчення)

Він по старому був тієї гадки, що свідомим Українцям не слід сидіти за кордоном, а треба старатися повертатися на Україну, щоби там радянські її форми наповнювати національно-революційним змістом. Він говорив, що на кождому кроці відчувається брак українського свідомого елементу, хоч і той, що там є, не користується довірям у московських комуністів. Всі Українці, партійні комуністи, знаходяться завжди під таємним наглядом агентів Чеки далеко в більших розмірах, ніж партійці инших національностей. Навіть сам О. Шумський відчуває цей догляд на кожному кроці й не міг спокійно й щиро зі мною говорити, коли я до нього приходив, бо всі наші розмови велися при „свідках".

Всеж він говорив, що коли свідомих Українців буде значно більше в радянських апаратах, то вони, залишаючись цілком льояльними до радянського уряду й до політики комуністичної партії, зможуть влити більше національної крови в життя України. Правда, він говорив, що не без того, що комусь може й не поведеться добре, але що робити? Боротьба є боротьбою, а революція має до того свої кріваві закони.

Тут я з докором завважив, що будучи в Одесі на чолі спеціяльної комісії по боротьбі з контр-революцією, він сам наказав розстріляти свідомих Українців, які були в Одесі. На це О. Шумський відповів, що для нього все одно, якої національности буде контрреволюціонер. Коли він заслугує на розстріл, то без жалю буде розстріляний. Крім того в Одесі Українців при ньому розстріляно може який десяток. На це я відповів, що там можливо тоді й було всього десяток Українців свідомих. А крім того большевики розстрілюють часто людей без жадних доказів їх вини, лише запідозрівши їх в контрреволюційности, не маючи жадних певних підстав. Знову Шумський виправдувався тим, що там, де ліс рубають, тріски летять.

Часами наша розмова набірала досить гострого тону й здавалося, що, посварившися, ми розійдемося особистими ворогами. Але потім знову заспокоювалися й я старався викликати О. Шумського на більшу щирість. Він був дуже обережним, але відчувалося, що він вже був не тієї віри в можливість українським працюючим масам здобути повноту своїх національних прав, як то він мріяв рік—два тому. Йому здавалося, що причиною цього є не так сама комуністична партія, як брак відповідної сили зорганізованого українського національно-революційного елементу, з яким партія мусіла б числитися. Він мені не говорив отверто цього, але для мене стало зрозумілим, що він саме й поставив собі за мету зібрати й зорганізувати той елемент, щоби в дійсно українських революційних руках був увесь апарат влади й партії на Україні, а не в руках емісарів з Москви.

Я стояв на свойому, що не співробітництвом й угодою з московською комуністичною партією можна обстоювати національні права українських працюючих мас, але боротьбою з нею. Отже в цьому наша тактика по старому розходилася, а тому й методи нашої праці мусіли бути ріжними.

На прощання я сказав О. Шумському, що колиб я мав такі умови до праці серед свого народу, які були хочби в царські часи, коли я навіть був під „негласним" доглядом поліції, то тодіб я не задумуючись поїхав на Україну для праці, але я не бачу тепер жадної можливости праці, незалежної від комуністичної партії. О. Шумський признав мені рацію, що дійсно в царські часи було більше можливости праці навіть під „надзором поліції", ніж тепер. Але знову виправдував він це лише переходовим революційним часом.

Нарешті вже прощаючись, я йому подав ще один свій арґумент:

„Я вірю, товаришу, — кажу йому, — що прийде час, коли на Україні знову запалає революція. Тоді до влади прийдуть ріжні елементи, що будуть переслідувати та нищити всіх тих, хто був звязаний з минулим комуністичним режімом. Тоді почнеться безпощадно глупа та ідіотична, сліпа різня всіх без розбору. Майже всі мої товариші в минулій революційній роботі тепер звязані з радянським урядом, а тому й вони можуть даремно поплатитися своїми головами за сліпу й тупу помсту тих, що доберуться до влади. Я тоді хочу бути там, щоби рятувати вас, як цінних національно-революційних робітників для нашого народу. Може тоді ще раз прислужуся вам всім, як вже прислужився нераз, рятуючи своїх Українців від переслідувань ріжної нашої „отаманщини"; як колись рятував Еланського, Шинкаря та инших від німецько-гетьманської контррозвідки. Може ще порятую й вас, товаришу!"

На це О. Шумський міцно стис мою руку й відповів:

„Можливо, товаришу, ви й маєте рацію. Бажаю вам щасливого життя й зустрічі нам обом при ліпших обставинах, коли стіна еміґрації не буде ділити нас."

Ми розпрощалися й розійшлися, щоб більше вже не стрічатися ніколи. Він пішов туди, куди пішли тисячі тих щирих революціонерів і чесних патріотів, які повірили московському деспотови в комуністичній шкірі.

Ню Йорк, 15 березня, 1929.

М. Зощенко.

ДЯДЬКО.

Два дні Тимофій Васильович розшукував свого небожа Сергія Власова. А третього дня, перед самим відїздом, найшов. У трамваї стрінув.

Сів Тимофій Васильович у трамвай, виймив гривенника, хотів подати кондукторові, тільки глипнув — що таке? Особа кондуктора наче дуже знайома. Поглянув Тимофій Васильович — так! Так і справді — Серьожка Власов у власній особі у трамвайних кондукторах.

— Фу, — гукнув Тимофій Васильович. — Серьожка! Чи ти це, друже любий?

Кондуктор зніяковів, без усякої конечної потреби поправив шкатулку з білетами і сказав:

— Зараз, дядьку... лише білети додам.

— Гарно! Можна, — радісно сказав дядько. — Я почекаю.

Тимофій Васильович засміявся й почав пояснювати пасажирам:

— Оце він мені рідний небіж, Сергій Власов. Брата Петра син. Я його сім літ не бачив... сучого сина.

Тимофій Васильович із радістю глянув на небожа і гукнув йому:

— А я тебе, Серьожка, друже любий, два дні шукаю. А ти ось де! Кондуктором... А я й по адресі ходив. На Різночинну вулицю. Куди, питаю, відійшов, скажіть мені. Я його рідний родич. Не знаємо, кажуть... А ти ось де — кондуктором, чи що?

— Кондуктором, — тихо відповів небіж.

Пасажири з цікавістю почали розглядати родича. Дадько щасливо сміявся і з любовю дивився на небожа, а небіж явно соромився і почуваючи себе при сповнюванні службових обовязків, не знав, що йому говорити і як вести себе з дядьком.

— Так, — знову сказав дядько, — кондуктором, значить. На трамвайній лінії. Скажи, що за припадок? А я, Серьожка, друже любий, сів у трамвай, дивлюсь — що таке? Обличча у кондуктора наче занадто знайоме. А то ти. Ах, твою сім-вісім!... Ну, а я радий... Ну, а я вдоволений...

Кондуктор потоптався на місці і нагло сказав:

— Платити, дядьку, треба... Білет взяти... Далеко вам?...

Дядько щасливо засміявся і лясвув по кондукторській торбі.

— Заплатив би! Їй-Богу! Сядь я на інше число, або — може бути — вагон провусти — і баста — заплатив би. Плакали би мої грошики. Ах, твою сім-вісім!... А їду я, Серьожка, друже любий, до двірця.

— Дві стації, — сумно сказав кондуктор, дивлючись набік.

— Ні, що це ти? — здивувався Тимофій Васильович. — Що це ти, ти справді?

— Платити, дядьку, треба, — тихо сказав кондуктор. — дві стації... Бо не можнаж даром без білетів їхати...

— Що це ти — з рідного дядька? Дядька грабуєш?

Кондуктор журливо глянув у вікно.

— Примхи показуєш, — сердито сказав дядько. — Я тебе, сучого сина, сім літ не бачив, а ти що? Грошей вимагаєш за проїзд? З рідного дядька? Ти не махай на мене руками. Хоч ти мені й рідний родич, але я твоїх рук не напудився. Не махай, не роби вітру перед пасажирами.

Тимофій Васильович повертів гривенник у руці і всунув його в кищеню.

— Щож це, братчики, таке? — звернувся Тимофій Васильович до публики. — Від рідного дядька вимагає. Дві, каже, стації... А?...

— Треба платити, — майже плачучи сказав небіж. — Ви, товаришу-дядьку, не сердьтесь. Бож не мій тут трамвай. А державний трамвай. Народній.

— Народній — сказав дядько — мене це не торкається. Міг би ти, сучий сину, рідного дядька пошанувати. Мовляв, сховайте, дядьку, свій трудовий гривенник. Їдьте, на здоровля! І не розвалиться від того трамвай. Я в поїзді недавно їхав... Не рідний кондуктор, а й той каже: будь ласка, каже, Тимофію Васильовичу, що за рахунки... Так всідайте. І довіз... не свояк... Лише земляк знайомий. А ти що це — рідного дядька... Нема для тебе грошей.

Кондуктор витер чоло рукавом і раптом задзвонив.

— Зійдіть, товаришу-дядьку, — офіційно сказав небіж.

Бачучи, що справа приймає поважний оборот, Тимофій Васильович сплеснув руками, знову виймив гривенник, опісля знова сховав.

— Ні, — сказав — не можу. Не можу тобі, смаркачеві, заплатити. Краще вже зійду.

Тимофій Васильович торжественно й обурено встав і справився до виходу. Потім обернувся:

— Дядька... рідного дядька прогоняєш, — з лютю сказав Тимофій Васильович. — Та я тебе, смаркача... Я тебе, сучого сина... Я тебе розстріляти за те можу... У мене багато кінців у Смольнім.

Тимофій Васильович розторощуючо глянув на небожа і зійшов із трамваю.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

Ч. 11.

ВИЛКСБЕРИ, ПА.

Уважаємо, що радикальні зміни в устрою У. Н. Союза тепер не потрібні. Ріжні кляси і роди обезпечення вдоволяють всі вимоги членів.

Уважаємо, що тепер найліпший час (по виборі президента) організувати нових членів. До цього потрібно пляну. Підтаємо гадку, щоби при помочи (теперішних) відділів У. Н. Союза перевести цензус Українців, які живуть у Злучених Державах. Розвідавшись, де живуть більші числа незорганізованих Українців, там перевести організаційну кампанію.

Уважаємо за корисне робити спільні наради відділів в місцях, де знаходяться кілька відділів. На тих нарадах обговорювати способи організовання нових членів. На таких нарадах можна давати пояснення про користи, котрі дають ріжні роди обезпечень. Уважаємо за відповідне, щоби такі наради відвідували члени головного уряду, котрі не є звязані з канцелярією, прим. гол. радні, й своїм впливом виробили запал членів і відділових урядників до праці для добра У. Н. Союза.

Признаємо, що треба доложити всіх сил до здвигнення Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Коли буде Захист для старців і калік, тоді можливо буде зменшити місячні вкладки членів через скасовання фонду бідних.

Звертаємо увагу, що наша молодіж, дивлячись на низші премії, вступає до американських асекурацій.

Уважаємо, що Головна Канцелярія повинна розглянутися над поширенням організації в Канаду. Коли це виявиться корисним для У. Н. Союза, то не чекати аж Канадійці схотять вступити в члени У. Н. Союза, але взятися до організації.

Бажаємо, щоби напрям „Свободи" зістав дальше, як до тепер, та щоби „Свобода" заступала всі справи, які лежать в інтересі українського народу.

Признаємо, що оголошення покривають значну частину коштів видавництва „Свободи", однак мусимо заявити, що часопись повинна в першій мірі задоволити передплатників, а оголошення забирають забагато місця в „Свободі". Тому домагаємося побільшення „Свободи" в користь дописувателів.

Петро Герман, делеґат.

Ухвалено на місячнім мітінгу дня 17. марта.

Уряд бр. св. о. Николая, від. 99 У. Н. С.:
Микола Рутько, предсідатель;
Петро Герман, секретар;
Микола Лаврик, касієр.

Ч. 12.

МЕК АДУ, ПА.

Братство Сошествія св. Духа, відділ 7-ий У. Н. Союза, в Мек-Аду, Па. (має 123 дорослих членів і 104 молодечих членів разом 227) ухвалило на своєму місячному мітінгу дня 17-го березня б. р. предложити слідуючий конвенційний проєкт:

§ 10-ий статута У. Н. Союза змінити, щоби він звучав так:

Коли екзекутивний комітет проголосить конвенцію, звичайну або надзвичайну, кождий відділ, числячий нємеьше як 25 членів, має сейчас приступити до вибору делеґата або делеґатів, до котрих відділ є управнений. Кождий такий делеґат або делеґати і його заступник або заступники мають бути вибрані на однім і тим самім звичайнім мітінгу відділу, більшістю голосів присутних і голосуючих членів, а імя кождого вибраного делеґата і заступника має бути вписане в книгу протоколу відділу в ухвалах того звичайного мітінгу.

(Пояснення: оскільки нам відомо, то 10-ий параграф вже в той самий спосіб був ухвалений послідною Гол. Конвенцією У. Н. Союза. Однак Гол. Екзекутивний Комітет конвенційну ухвалу зігнорував та не впровадив її в життя. Переписка Гол. Екзекутивного Комітету з дня 5-ого березня с. р. вказує, що ухвала послідної конвенції обовязує тільки ті відділи, котрі були зорганізовані по 1925 році. Це становище Гол. Екзекутивного Комітету безпідставне, бо ухвала Гол. Конвенції У. Н. Союза в Буфало, Н. Й., 1914 року, котра змінила місячні членські вкладки з розмету на плачення після літ, обовязувала всі відділи У. Н. Союза і всіх членів. Чому ухвалений послідною конвенцією новий фонд (народний) мають платити всі члени? Панове, ви знаєте, що відділ, числячий 6 членів, заплатить за 4 роки в касу Союза до фонду конвенційного $14.40 і після вашої гадки має право вислати делеґата, котрий забере діти найменьше $100, а часами і $300 долярів. Чи послідної конвенції не взяв $300 делеґат, що його відділ числив тільки 6 членів? Проектований 10-тий параграф має бути впроваджений в життя, але так, як був ухвалений послідною конвенцією.

§ 14. статута У. Н. Союза змінити, щоби звучав так: Відділ, складаючийся з 25 членів, а меньше як 50 членів, буде управнений до одного делеґата з одним голосом; відділ, складаючийся з 50 членів, а меньше як 75 членів, управнений буде до одного делеґата з двома голосами; відділ, складаючийся з 75 членів, а меньше як 100 членів, управнений до одного делеґата з трома голосами.

§ 15. статута змінити, щоби звучав так: відділ, складаючийся з 100 членів а не більше як 125 членів, управнений буде до двох делеґатів з чотирма голосами; відділ складаючийся зі 125 членів, а не більше як 150 членів, управнений буде до двох делеґатів з пятьма голосами; відділ, який має 150 членів, а меньше як 175 членів, буде управнений до трох делеґатів з шістьома голосами; відділ, що має 175 членів, а меньше як 200 членів, буде управнений до трох делеґатів з сімома голосами; відділ, складаючийся з 200 членів, або більше, буде управнений до чотирох делеґатів з вісьмома голосами, при всіх справах полагоджуючихся на дотичній конвенції його делеґатами.

§ 16. статута У. Н. Союза, змінити, щоби звучав так:

Відділ, складаючийся з 200, або більше членів, управнений буде тільки до чотирох делеґатів з вісьмома голосами а не більше, при всіх справах полагоджуючихся на дотичній конвенції.

§ 17. статута У. Н. Союза, змінити, щоби звучав так: Жаден відділ ані його делеґати не є управнені до більше як чотирьох делеґатів і не більше, як з вісьмома голосами. Кождий відділ, котрий є управнений до більше голосів, як делеґатів, може на кождий додатковий голос вибрати собі делеґата, або делеґатів на кошт свого відділу.

Пояснення до параграфів 14, 15. 16, і 17:

Тут розходиться о справедливість і на підставі справедливости, вище згадані параграфи повинні бути так ухвалені, як є тут запроектовано. Відділ повинен мати одного голос на кождих 25 членів, а щодо делеґатів відділ мусить числити 25 членів, коли хоче мати право вибору делеґата, хоч би взяти за підставу грошеву суму, яку відділи заплатять за 4 роки до фонду конвенційного У. Н. Союза. Відділ, числячий 6 членів, заплатить $14,40, відділ 25 членів заплатить $60.00, відділ 100 членів заплатить $240.00, відділ 150 членів заплатить $360.00, відділ 200 членів — заплатить $480.00. Отже несправедливо відбирати право голосу або права делеґатів тим відділам, котрі заплатять відповідну суму до фонду конвенційного, як також права голосу, коли вони домагаються тільки одного голосу на кождих 25 своїх членів.

§ 115. статута У. Н. Союза проектується так:

Український Народний Союз має мати своїх організаторів (аґентів), котрих признача головний екзекутивний комітет У. Н. Союза. — Такі назначені організатори за організування нових членів до У. Н. Союза мають побирати винагороду з У. Н. Союза, означену тим параграфом, в нижче поданих точках:

1. За зорганізовання члена до У. Н. Союза на старую систему $5.00; за зорганізовання члена до молодечого відділу У. Н. Союза до кляси 1-ої — 50 ц., до кляси II-ої $1.00; за зорганізовання члена до У. Н. Союза на обезпечення платне за життя з вкладками на протязі 20 літ (ендавмент) 35% з першої річної вкладки новозорганізованого члена, коли ця річна членська вкладка заплачена наразі згори; як ні, то нагорода є тільки $5.00.

За організовання члена до У. Н. Союза на обезпечення платне аж по смерти з вкладками на протязі 20 літ 40% з першої річної членської вкладки новозорганізованого члена, коли ця річна членська вкладка буде наразі заплачена згори; як ні, то організаторська нагорода є тільки $5.00; за зорганізовання члена до У. Н. Союза на обезпечення платне аж по смерти з вкладками платними до 70 літ 50% з першої річної членської вкладки новозорганізованого члена, коли ця річна членська вкладка буде наразі заплачена згори; як ні, то організаторська нагорода буде тільки $5.00.

Секретарі відділові за колектування місячних вкладок від членів до У. Н. Союза, та за їх точне пересилання що місяця до гол. фін. секретаря У. Н. Союза, будуть управнені до винагороди 3% від кождого доляра пересланого до головного уряду на місяць.

Пояснення щодо параграфу 115: Коли нам розходиться, щоби У. Н. Союз зростав і щоби люде взялись до праці придбання членів У. Н. Союзови, то Конвенція повинна ухвалити вище подані проєкти. Американські асекураційні компанії платять добре своїм агентам, котрі забирають наших людей. У нас ця робота йде поволи, бо ми не хочемо платити за роботу, а дармо робити не буде ніхто. Заплатіть, то люде возьмуться до праці, а У. Н. Союз на тім не стратить, тільки скористає.

§ 133. статута У. Н. Союза проектується викинути з нижче наведених причин.

Головний Екзекутивний Комітет У. Н. Союза має бути виконавчим тілом, а не законодавчим, бо щодо права дирекіторів, то директори мають далеко ширші права від виконавчого тіла, директори є також само і тілом законодавчим. Ми маємо Конвенцію, котра є законодавчим тілом, а Гол. Екз. Комітет є тільки тілом виконавчим, як говорить §123. Коли ми маємо дати Гол. Екз. Комітетови права директорів, то в тої час не потрібно скликувати конвенцій, директори можуть бути вибрані через розписання виборів поміж підвладні відділи. Однак ми практикувати того не хочемо. Вистарчить, коли Екз. Комітет буде тільки виконавчим тілом.

§133. А. статута проектується так:

Коли Гол. Уряд або Гол. Екз. Комітет У. Н. Союза хоче приняти, яку ухвалу, котра буде звязана з фінансовими видатками в сумі більшій, як одна тисяча долярів з каси У. Н. Союза, то така ухвала має бути предложена підвладним відділам під їх голосовання, як нижче зазначено, і т. д., як говорить старий параграф.

§ 149. статута проектується так:

Орган У. Н. Союза має оголошувати всі розкази головного предсідателя або головного екзекутивного комітету; всі рахунки і звіти головних секретарів і взагалі все, що відноситься до інтересів членів У. Н. Союза. Раз на рік у місяці грудні має в порозумінню з Гол. Екз. Комітетом видати календар для членів У. Н. Союза, котрий члени Союза мають дістати даром. У тім календарі має бути адресар всіх відділів У. Н. Союза як також всі справи, що тичаться інтересів членів підвладних відділів.

§ 202. статута проектується так:

Якихнебудь шість правосильних членів підвладного відділу, котрі осталися льояльні свойому відділови й У. Н. Союзови, мають в його імени продовжувати цей відділ і мають повне право вибирати зпоміж себе урядників та є управнені до посідання всього маєтку і других річей підвладного відділу, тільки не мають права до вибору делеґата на конвенцію У. Н. Союза.

§ 230 статута проектується так:

Коли член у своїй членській деклярації подасть фальшиво свій вік, а це буде доказане аж по смерти члена, Гол. Екз. Комітет має право відтягнути з його посмертного таку суму, яку той член після його правдивого віку повинен був заплатити до каси У. Н. Союза, а решту має виплатити його спадкоємцям.

§ 292 статута змінити так, щоби суму похоронних коштів, означену тим параграфом, змінити з $300 на $500 долярів, коли померший член не має жадної родини і відділ мусить занятися його похороном, бо неможливе для відділу в теперішних часах справити відповідний похорон для помершого члена за суму $300.

§ 302 статута проектується доповнити. Цей параграф говорить, що коли член зістане суспендований, тратить всі права до всіх запомог, як хорої так посмертної. По нашій гадці цей параграф несправедливий, а тому проектуємо додати до **параграфу § 302 це: Вразі смерти члена підчас його суспензи, коли його родина в протягу 30 днів часу від дня суспензи вирівнає залеглости померлого члена, його спадкоємці будуть управнені до посмертної запомоги.**

§ 316 статута проектується так:

Переступний лист в ціли приступлення до іншого відділу має бути виданий на звичайнім мітінгу й датований того самого дня, з тим застереженням, що відділ не видасть членам стільки переступних листів, аби число позістаючих членів було менше ніж 25, без повідомлення гол. предсідателя і без його письменного дозволу.

§ 325 статута проектується так:

Член, виїзджаючий зі Злучених Держав Америки, має застосуватися також до повисше згаданих параграфів цих статутів, тільки з тим застереженням, що подорожна карта виїзджаючого члена за границю має бути затверджена Гол. Екз. Комітетом У. Н. Союза, бо в противнім разі подорожна карта не має ваги й член буде викинений з членів Союза.

§ 408 статута проектується так:

Член вибираючий переступний лист з відділу, тим самим губить всяке право до хорої запомоги в тім відділі, з котрого вибрав переступний лист. У відділі, до котрого член передасть переступний лист, буде управнений до хорої запомоги як по трох місяцях в такій сумі, яку цей відділ виплачує своїм хорим членам.

Таксамо проектується, щоби всім тим, котрі є членами У. Н. Союза не меньше як 20 літ, а мають обтяжені свої грамоти лінами, щоби тим членам до решти були ліни відписані.

За 7-ий відділ У. Н. Союза:
Дмитро Капітула, предс.;
Іван Решетар, секр.;
Іван Когут, касієр.

Правда.

В каварні: — Чому ці булочки такі малесенькі? В дільниці, в якій я живу, два рази більші.

— Цеж зовсім зрозуміле.

— Якжеж це?

— Бо в вашій дільниці беруть двічи більше... тіста на булочки.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ.

Спільними силами.

На зазив земляків наших з повіту Збараж відгукнувся й наш невеликий гурток Збаражчан, що замешкують у Патерсоні. Щоб допомогти будові „Народнього Дому" в рідному повіті, ми рішили зробити підприємство, з якого дохід призначили на означену ціль. Вже ранійше ми вислали яких 40 долярів, а тепер знову висилаємо $82.

Для цього ми устроїли 20 березня баль, на який запросили місцеві товариства. Товариства відгукнулися на наші запрошення й численно прибули на баль, не зважаючи на ріжнопартійність. Підчас забави промовляв тов. Д. Скакун в імени Тов. „Просвіта", яке зложило свою пожертву у висоті 10 долярів. Потім товариство ім. Т. Шевченка також дало від себе 10 долярів, а збірка на галі дала 8 дол. 50 цнт. Музиканти, що грали на балю, також зложили половину своеї платні на дім у Збаражі, що збільшило чистий дохід з балю.

Отже разом спільними силами, без сварки і політики, люди ріжних партійних переконань причинилися до успіху збірки на загально-народню ціль.

За комітет: **Д. Редчук; А. Вакулінський; А. Зелінський; Й. Ничка.**

БРІДЖПОРТ, КОНН.

„Файт" пособив.

Про нашу нечисленну громаду в Бріджпорт, Конн., згадуємо лише тому, щоби запеpечити писанину „Дядька Наїма" в „Америці", що там, де є „файт" нема нічого доброго й народне життя занепадає. Коли „файтом" називати оборону прав народу на своє власне добро, оборону своєї церкви, то в нас з того часу, як такий „файт" почався, настало ліпше національно-народне життя. „Файт" нам не пошкодив, але допоміг, скріпивши морально й матеріяльно нашу громаду, бо свідомий гурт нашої громади не допустив до остаточного розвалу громади, до якого вона йшла, але навпаки, скріпив її та обєднав ширші кола українського громадянства.

У нас все громадянство обєдналося в солідарній боротьбі за свої права. Супроти одностайного нашого фронту нічого не міг зробити ні епископ Богачевський, ні його священики. Коли забрався від нас священик епископа Богачевського, то негайно зорґанізувалася діточа школа, а за пару тижнів діти нашої школи вже виступали в церкві зі своїм співом. Тепер школа готується врядити свято на честь Тараса Шевченка, щоб діти зі своїми родичами гідно відсвяткували память ґенія України. Дівчатка шкільні вже відбули величаву забаву (вечерниці) в домі громадянина Биха, а тепер заняті вишиванnем до церкви.

При „запустах", які врядило наше жіноцтво в неділю, 17 березня, ми не забули за наших братів в **Рідному Краю, над** котрими знущаються Ляхи, а тому зібрали на допомогу в їх визвольній боротьбі 33 доляри, котрі вислано на революційний фонд через Обєднання.

Побіч оздоровлення громадського життя таке-ж саме оздоровлення наступило і в церковному життю. На нашу думку файту не треба боятися, але треба з ним чимскорше покінчити в той спосіб, щоби показати Ляхам, що український нарід не допустить, щоби його церква стала їм на службі, та що вона завжди служитиме лише свому народови, котрий її любить, як свою рідну.

А до того ми живемо на вільній землі Вашинґтона й маємо право боронити своїх прав.

За уряд:
Володимир Венґринович, пред.;
Мартин Шиманський, секретар;
Леонтій Бих, касієр.

Господиня (до наймички): Горпино, бійся Бога! Як можна тарілки втирати хусточкою від носа!

Наймичка: Нічого їй не станеться, прошу пані, і так хустина нині піде до прання!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорожська Січ, від. 206, подає до відома членам, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 31. марта, в годині 2-гій пополудни. Проситься всіх членів явитись на сім мітінгу, бо є важні справи до полагодження. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости. Члені, котрі ще не дали жертви на Сиротинець, повинні жертвувати на сім мітінгу. — Мих. Бардачевський, предс.; Петро Гук, секр.

ПОДЯКА.

Я, низче підписана, членкиня Товариства „Свобода", відділ 194 УНС, складаю свою щиру подяку головному урядови УНС за уділення мені допомоги у висоті 50 долярів з фонду допомогового.

Це вже третя допомога, яку я одержала від нашого Союза на протязі 7-мох років моеї тяжкої недуги.

Анастазія Марків,
Ню Йорк, Н. Й.

НОВА ТРІЙЦЯ.

Даниловичівсько - стовпюківський УНС, який — скомпромітувавшись у соймових виборах — помер скоропостижною смертю, покинений своїми протекторами, починає — як подає санаційний орган „Дзеннік Львовскі" — воскресати до нового життя під оживлюючо-чудотворними проміннями санаційної ласки.

Як подає „Дзеннік Львовскі", в Борщеві відбулася досірочна нарада недобитків УНС з участю якогось Івана Дмитрака, „діяча" тієї „партії" з добі виборів до сойму і сенату в 1928 р. У висліді тієї наради зголошено в старостві відновлення „партії", очевидно, покищо в „реґіональному" обсязі, ухваливши ось які резолюції: 1) УНС приступає до відновлення діяльности „партії" в повіті; 2) висловлює льояльність і дає підтримку урядові та складає поклін марш. Пілсудському, зявляючи готовість причинитися до великого державного становища Польщі, а за те домагається:

1) кредиту для рільників і ремісників, 2) опалового дерева для малоземельних селян з устійненням максимальної ціни; і 3) прохає допомоги и ведення господарчих курсів по селах.

Отже УНС реставрують, щоби разом з витвореними вже: русскою аґрарною партією д-ра О. Лисяка і горстки „старорусинів" та „Червінсько-рускою Орґанізацією „Згода" з ґалерії збуджених із летарґу передпотопових типів „gente Rutheni, natione Poloni" вплести новий вінок до „унифікаційної" політики санації і покликати до життя ріжношерстну ренеґатську трійцю. Шкода, що нема якого нового Пл. Костецького, який заспівав би:

„Во імя Отца і Сина,
Най мине незгода,
Як санація едина —
УНС — аґрари — „Згода".

Жидівський цар. Кажуть, що як до старого Ротшільда приїхали делеґати з Єрусалиму, щоби посадити його на відновленім престолі Давида, Ротшільд відповів:

— Що такого? Я волю бути королем королів, ніж королем Жидів.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ГАМТРАМК, МИШ.

Сьогорічна коляда.

Дня 6. січня с. р. на місячних зборах Демократичної Січової Сотні перейшла ухвала, щоби січовики пішли з колядою на фонд боєвої акції.

Заколядовано $116.25, які вислано в цілости на згадану ціль. Коляду зложили слідуючі жертводавці:

Й. Стельмах 11 дол.; по 10 дол.: В. Седляр, В. Ничай; по 5 дол.: І. Курчак, Н. Тимків, Н. Онисько, Peoples Restaurant, В. Гузар, А. Мельник, В. Гах, Т. Мусій, Т. Баран, Й. Маркевич; по 3 дол.: П. Ганиш; по 2 дол. 50 цнт.: М. Головчак, І. Чайківський; по 2 дол.: І. Монарх, Н. Котельницький, В. Огродник, І. Клиш, І. Голида, П. Гурняк, Я. Бойко, Я. Рудик, Й. Кульчицький, М. Савчук, Й. Горішний; по 1 дол. 50 цнт.: М. Кулинич, Н. Масталер; по 1 дол.: Й. Гришко, Д. Васько, І. Заблоцький, І. Крупка, П. Когут, В. Крушельницький, П. Андрушків, І. Дибас, Л. Янковський, В. Костельницький, М. Сондий, Й. Маркевич, Ю. Бабяк, В. Житалюк, Л. Білик, С. Мисик, Т. Данилишин, М. Черній, Д. Рубаха, І. Петрушняк, С. Простий, І. Івасюк, К. Саганський, А. Патра, М. Сосновський, П. Стахович, П. Савчук, В. Лазечко, П. Самуляк, М. Козак, С. Хомяк, Й. Пригарський, Т. Горбусь, В. Саган, П. Ленчук, Д. Білик, П. Стахович, П. Гіщук, о. Ст. Побуцький, О. Курочка, Е. Гончарський, Д. Войтишин, С. Гривнак, С. Мельничук, С. Торопа, А. Стецько, Й. Салаткевич, М. Палащук, Ю. Штафен, В. Маркевич; по 75 цнт.: О. Чепак; по 50 цнт.: Д. Глемба, Т. Бацял, Н. Н.

Колядували: М. Головчак, Т. Михальчук, І. Курчак, Д. Войтишин, Й. Стельмах, І. Чайківський.

Жертва з іменин.

Дня 14 січня с. р. громадянство І. Кульчицькі обходили 40-літні уродини гр. Івана Кульчицького і запросили близших знайомих, між котрими був широко-знаний наш бизнесмен Йосиф Стельмах. При гарній забаві гр. Стельмах згадав про Рідний Край. Тому він в короткій промові згадав присутнім про долю українського народу, про тих, котрі боролись і борються за самостійність неньки України. А нарешті попросив присутних до жертви на Дім Інвалідів у Львові.

Збіркою занявся таки сам гр. Стельмах. Зібрано 22 дол., котрі він передав на руки січового уряду, прохаючи переслати на призначену ціль, через Обєднанніє. На це уряд дуже радо згодився, зложивши подяку гр. Стельмахови за довіря до січового уряду.

Жертву зложили слідуючі жертводавці: Й. Стельмах 5 дол., І. Кульчицький 5 дол.; А. Салаткевич 2 дол.; по 1 дол.: С. Торопа, А. Стецько, А. Бурська, Н. Н., А. Лютик, І. Вакар, В. Кульчицький, М. Кульчицький, Я. Рудик, П. Турецький.

Жертва ка Рідну Школу.

Укр. Амер. Горожан. Політ. Клюб устроював бенкет, на котрім, на заклик гр. І. Івасюка, зібрано $18 на Рідну Школу. Жертву гр. І. Івасюк зложив на руки січового уряду, просячи вислати на призначену ціль через Обєднання, за що січовий уряд зложив подяку гр. І. Івасюкови за довіря до уряду.

За Січовий Уряд:

Василь Седляр, сотник;
Михайло Кулинич, осавул;
Данило Рубаха, рекор. секр.
Дмитро Білик, касієр;
Никола Тимків, фінанс. секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Збірка на інвалідів.

З листопадового концерту, що відбувся 25 листопада минулого року, вислано через Обєднання на інвалідів у Краю 120 долярів.

Святочний комітет: **С. Євусяк,** голова; **К. Піддубчишин,** секретар; **Н. Буран,** касієр.

—o—

ПЛЕЙНФИЛД, Н. ДЖ.

Жертва на Рідну Школу.

Товариство Івана Франка, 372 відділ У. Н. С., переслало через Обєднання на допомогу Рідній Школі в краю 30 долярів.

Д. Семенюк, секретар.

—o—

ДЖОЛІЕТ, ІЛЛ.

Збірка на Рідний Край.

Я зібрав поміж знайомими трохи грошей, які пересилаю до Обєднання, щоб вислало їх до рідного краю на призначену ціль.

На Рідну Школу у Галичині зложили:

Ю. Ликеник та І. Горняк по 1 дол.; В. Кизьо, О. Коган і М. Болехівський по 2 дол. Всього на Р. Ш. 8 дол.

Жертви на покриття втрат на Журнал „Світ" зложили: Г. Білецький, М. Солтис і О. Коган по 2 дол.; М. Болехівський 1 дол. Разом 7 дол.

Членські вкладки до Просвіти на сей рік зложили слідуючі:

В. Кузьо, Я. Павчак і Г. Білецький по 2 дол., а М. Болеховський 5 дол. Разом 11 дол.

М. Болехівський передав на слідуючі цілі:

На інвалідів — 2 дол.; на боєвий фонд — 2 дол. і на політичних вязнів — 1 дол. Всього 5 дол. Вся збірка виносить 31 долярів.

Осип Коган.

ДОНОРА, ПА.

Жертва з коляди на Рідну Школу.

По коляді ходили: Іван Пандрак і Михайло Сирко. Вони взяли малих хлопців і пішли колядувати поміж наших Українців у Донорі, Па. Хлопці, котрі ходили колядувати, були: І. Сирко, М. Сирко, Й. Сирко, І. Більо, Н. Вархолик, Т. Колодійчук, А. Хома, І. Більо, М. Сенко, М. Завінський. Заколядували суму $32.10, котрі вислано через Обєднаннє: 20 д. на Рідну Школу, а $12.10 на інвалідів.

Коляду дали такі громадяне по 1 дол.: М. Сирко (мол.), Анна Сирко, І. Пандрак, Х. Ятчишин, Й. Сирко, М. Палиця, Д. Галушка, М. Вархолик, В. Сенко, Т. Страхоцький, Й. Андриц, о. Й. Чегинь і І. Головатий; М. Дучак 80 ц.; по 75 цнт.: К. Кіньо, І. Піхота, Г. Колодійчик, І. Хараман, К. Лесняк; по 50 цнт.: Т. Газдайка, М. Стима, І. Бедзик, М. Більо, Й. Годжик, С. Сенко, А. Ревак, М. Різничок, М. Цінцяр, Й. Дуняк, пані Луканич, А. Роско, М. Сирко (стар.), Н. Уриняк, М. Копина, І. Кічан і В. Немеш; Й. Мацик 40 ц.; Й. Покабла і А. Куземка по 30 цнт.; по 25 цнт.: Н. Хома, Й. Більо, М. Сотак, І. Каршнак, І. Пирчак, Н. Забавський, Н. Попик, М. Витлінський, М. Сірохман, М. [illegible]рга, А. Сидор, Р. Сверга, І. М[illegible]йко, М. Ріпка, І. Ятчаник і М. Берестецький; А. Покабла 20 цнт.; Н. Ілько й О. Ілько по 15 цнт.; по 10 цнт.; Г. Стецура, В. Русинко, М. Бек і І. Филипчак; дрібними 15 цнт. Разом $32.10.

—o—

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Жертва на Рідний Край.

Громадянин П. Гаврилів переслав через Обєднання на допомогу інвалідам 10 долярів і Рідній Школі 15 долярів.

ІЗЕЛИН, Н. ДЖ.

Дар Товариства.

Товариство „Просвіта" ухвалило вислати з каси товариства коляду на інвалідів 10 долярів і 10 долярів на Рідну Школу. Гроші вислані через Обєднання.

П. Баховський, секретар.

—o—

КОГУС, Н. Й.

Парохіяльна збірка.

Українська Греко-Католицька парохія св. Петра і Павла в Когус, Н. Й., переслала через Обєднання до краю свою коляду в кількости 74 доляри. Гроші призначені на Рідну Школу.

—o—

РОСФОРД, ОГАЙО.

Збірка на Рідну Школу.

Через Обєднання переслано до Краю на Рідну Школу 15 долярів. З них парохія св. Михаїла зібрала $12.50, а $2.50 пожертвував Д. Бабак.

—o—

КОЛОМБУС, ОГАЙО.

Коляда.

Минулого Різдва прислали коляду на Рідний Край такі громадяне: П. Конрад 10 дол., Д. Кушпінський 6 дол., Т. Слушак, І. Чисюк та Краков по 1 дол., С. Сильвестер і Садовський по 50 цнт., І. Вилинктон 25 цнт.

Гроші вислані до Рідного Краю через Обєднання з призначенням на Рідну Школу 6 дол., на інвалідів 6 дол. і на сироти $8.25.

Петро Конрад.

—o—

БРІДЖПОРТ, КОНН.

Збірка на Революційний Фонд.

17 березня б. р. на „запустах" зложили пожертву на революційний фонд слідуючі громадяне: В. Венгринович 9 дол.; Я. Велиток, Д. Чернявський по 2 дол.; по 1 дол.: о. А. Улицький, І. Глива, П. Слівінський, М. Никорчук, М. Мандрона, Т. Дрозд, Т. Гордзіца, Й. Вовк, М. Шиманський; Текля Красицька 80 цнт.; П. Велиток і Й. Підлуцький; дрібними датками 20 цнт.

Всього зібрано 33 доляри, які вислано через Обєднання до Рідного Краю.

ПОДЯКА

Я, нижче підписана, зі своїм мужем маю честь зложити сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги з Фонду Запомогового в сумі $75.

Дійсно маємо рацію, що називаємо Союз „Батьком", бо він опікується своїми дітьми (членами) в їх тяжкі часи.

Я апелюю до всіх Українців, щоби вступали в ряди запомогової організації нашого Батька У. Н. Союза.

Микола і Ксеня Рошка,
члени від. 370 УНС
в Ню Гейвен, Конн.

Є. Іреню.

ЙШЛИ ЗА ХЛІБОМ...*)

Я вам розкажу щось...

Щось таке надміру звичайне, над міру сіре, як застигла чорна кров.

Слухайте!

— — — — — — — —

Як прийшла на землю запашна весна, як земля окутувалася зеленою паполомою, мережаною пестрими самоквітами, щоби гідно приняти гостю, тоді засміявся до неї весь світ, пяний радощами й запахом бозів. Ходили люде по світі веселі, без журби і турбот. Весна вела хоровід.

Але не всі були веселі.

Були такі, що їм корчився шлунок з голоду, що їм вжиралася в мозок одна-едина думка: де дістати хліба. Це ті, що дома чули заєдно плач голодних дітей, а коли втікали з хати, бачили ситих... Це ті, що їхньою трагедією було — безробіття.

— — — — — — — —

Як раз-у-раз ставало гірше, як вмірали слабші (весна розвивалася пишно-пишно!), зібралися на нараду. Рішили піти прохати в старости допомоги і хліба (за кілька днів свята).

Пішли і — дістали!

— — — — — — — —

Іменно, дістали.

Було це так. Післали до староства відпоручників. Староста — звісно — казав викинути їх за двері. Тоді пішли всі. Ввійшли до будинку, входять на поверх...

Нараз на сходах — кордон поліції і — стріли.

Кількох упало. Прочі в смертельнім жаху стали тікати. А машини в мундурах стріляли далі. Кулі доганяли їх. Одного в брамі, другого на кінці вулиці, третього, як перелазив крізь паркан. Багато було ранених, кільканацять убитих.

— — — — — — — —

На другий день по передмістях і сутеринах ішов шум:

— Є робота, є робота!

І жінки бігли до староства обмивати доливки з крови чоловіків, білити замазані кровю стіни...

Вам дивно, чого саме вони йшли?

Мусіли!

Іменно, мусіли піти, щоб не чути стогону катованих голодом дітей:

— Їсти, мамо, їсти!

Це їхня музика. Може більш трагічна як у правдивій трагедії. Як міркуєте?

(В парку через усю ніч тьохкали соловії).

— — — — — — — —

Потому були похорони.

Безробітні несли тіла вбитих друзів. (Навіть весна обсипала їх квітами).

А обабіч улиць, кругом кладовища й поліція й війско в шоломах, гармати й скорострілн. (А кругом них усіх весна, чарівна, гарна, весела весна). А між безробітними, що хоронили друзів, були й небезробітні. А якже. Щоб безпечніще було. Бо й як би инакше!

— — — — — — — —

Хочете вислухати до кінця? Це вже такий звичайний кінець...

Як впрочім ціле оповідання.

От поарештували, кого далося. Вони будуть одповідати за це, що не могли знайти заробітку; за це, що їх товаришів постріляно; за це, що ані одного поліцая навіть не скалічено, або — чи я знаю, завіщо!

Їх очевидно засудять, може на 100 літ, може на 200, може на більше. Як арештою — звичайно судять тепер селян і робітників!

*) Списано на основі правдивої події, що склалася в Стрию в перших днях квітня 1926 р.

Так, чи так. — На перший погляд пан Ікс здається мені дурний.

— А на другий?

— А на другий видно, що дурний.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

